

Малюга Микола Миколайович

*науковий співробітник
відділу економіки та управління ЗСО
Інституту педагогіки НАПН України*

ОНЛАЙН БІБЛІОТЕКИ ФРАНЦІЇ ЯК ДЖЕРЕЛО ЗНАНЬ ДЛЯ СУБ'ЄКТІВ ОПОРНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Всеукраїнський день бібліотек в Україні відзначають 30 вересня, відповідно до Указу Президента України № 471/98 від 14 травня 1998 року «Про встановлення Всеукраїнського дня бібліотек». Свято було започатковано в Україні, враховуючи значний внесок національних бібліотек у розвиток вітчизняної культури, науки та освіти [2], подальше підвищення їх ролі в житті суспільства та ініціативу бібліотечної громадськості, розбудову суспільства знань в Україні. Нині в Україні налічується близько 40 тисяч бібліотек, послугами яких користується близько 17,5 мільйонів поціновувачів друкованих джерел знань [3]. Крім того, слід констатувати, що сучасний етап розвитку ІК-технологій, соціальних комунікацій та Інтернету, як безпрецедентного каналу комунікації та розповсюдження інформації фактично звільнює від усіх обмежень, «розмиває» кордони та надає можливості вільного та рівного доступу до різноманітної інформації та знань. А також актуалізує завдання популяризації нових бібліотечних сервісів — онлайн бібліотек або «цифрових бібліотек». «Цифрова бібліотека — це бібліотека, в якій вся інформація зберігається в оцифрованому вигляді та яка не передбачає наявності документів на традиційних носіях...» [Цит. за: 1]. Це й не дивно, оскільки накопичення знань відбувається завдяки сучасному техніко-технологічному прогресу, в наслідок якого й відбулося створення цифрових бібліотек. Зауважимо, що переваг цифрових бібліотек порівняно з традиційними багато. Насамперед, це інтеграція інформаційних ресурсів, доступність для широкого кола користувачів (цифрові бібліотеки функціонують здебільшого на безоплатній основі або за символічну плату), ефективна навігація меню послуг, необмежений термін

зберігання величезних масивів документів у електронній формі висока інтегрованість знаннєвого контенту з інструментами високошвидкісного пошуку тощо.

Якщо користувач обирає онлайн бібліотеку, то йому не потрібно отримувати читацький квиток, вчасно повертати книги та журнали, особисто приїжджати до бібліотеки в пошуках бажаного видання, витрачаючи при цьому один із цінніших ресурсів XXI століття — власний час. Прочитавши із захопленням обрану книгу, можна відразу приступити до онлайн читання наступного джерела знань на своєму планшеті, рідері, мобільному телефоні або електронній книзі тощо.

Але ще й досі, надзвичайно поширеними є консервативні уявлення про завдання та функції бібліотек поміж їх користувачів, незважаючи на розвиток в Україні цифрового суспільства. Саме такі уявлення є основною причиною низького рівня їхньої поінформованості про наявність нових онлайн сервісів, інформаційно-бібліотечних послуг й умов їх надання. Завдяки розвитку Інтернету, ІКТ-технологій та глобалізаційних процесів у світі, де-факто в усіх розвинених країнах світу створено онлайн-бібліотеки, як іманентні цивілізаційно-культурні феномени цифрової доби. Отже, якщо в людини немає можливості побувати в будь-якій країні та ознайомитися з фондами її бібліотек особисто, то вона може скористатися ресурсами онлайн бібліотек цієї країни.

Тож для всебічного розвитку особистості та поповнення її знань в умовах безперервної інформатизації та розвитку цифрового суспільства пропонуємо керівникам й усім зацікавленим суб'єктам перелік найбільш відомих зарубіжних онлайн бібліотек для ознайомлення та раціонального використання в інформаційно-освітньому середовищі опорних закладів освіти та професійної діяльності. На сьогодні це реально й доступно.

Стисло презентуємо найбільш відомі цифрові бібліотеки Європи. Насамперед, це європейська цифрова бібліотека «Europeana» («Європеана»), URL: <https://www.europeana.eu/portal/en>). Мета функціонування цієї бібліотеки полягає в забезпеченні вільного доступу до відсканованих сторінок книг, які відбивають різні аспекти європейської культури. Інформація доступна французькою, німецькою та англійською мовами. Надалі, в найближчому майбутньому, передбачається представлення джерел усіма європей-

ськими мовами. На сьогодні «Європеана» містить більше 20 млн. цифрових об'єктів (тексти, зображення, звуки, відео) із бібліотек, музеїв, архівів Європи. У створенні «Європеани» взяли участь 34 європейські країни й понад 1500 установ, зокрема: Національна бібліотека Франції, «Британська бібліотека», «Рейксмузей» в Амстердамі, «Етнографічний музей» у Стокгольмі, «Національна бібліотека Польщі» тощо. У 2012 р. сайт бібліотеки «Європеана» відвідало 3,5 млн. онлайн читачів. Вивчені статистичні дані свідчать, що найактивнішими користувачами «Європеани» є шкільні вчителі, фахівці в галузі культурної спадщини та поціновувачі, зокрема студенти гуманітарних спеціальностей.

Національна бібліотека Франції «Bibliothèque nationale de France» або НБФ, (URL: <http://www.bnf.fr/>) (яку мав можливість відвідати доповідач під час відрядження упродовж 2018 року, вивчаючи проблему децентралізації управління та розбудови Smart-міста) зберігає збірки національної документальної спадщини й надає можливість ознайомитися з ними. Колекції «BnF» не мають собі рівних у світі. Це п'ятнадцять мільйонів книг й інших друкованих видань. Це — рукописи, гравюри, фотографії, карти й плани, партитури, монети, медалі, аудіо- та відеозаписи, мультимедіа, декорації, костюми. У дусі енциклопедизму представлено всі галузі інтелектуальної діяльності, мистецтва й науки. Щорічно до фондів бібліотеки надходить близько 150000 документів, як обов'язкові екземпляри або екземпляри, одержані в результаті закупівель або пожертвувань.

Електронна бібліотека «Галліка» (URL: <https://gallica.bnf.fr/accueil/fr/content/accueil-fr?mode=desktop>) доступна всім користувачам Інтернету. Бібліотека містить такі види документів: книги, журнали, газети, фотографії, плакати, карти, рукописи, партитури, карикатури. Кожен документ має цифровий ідентифікатор, так званий «Archival Resource Key» (ARK) Національної бібліотеки Франції. Тематика пропонованої «Галлікою» літератури має універсальний характер. Добре представлено науково-технічну та художню літературу, а також видання з гуманітарних і суспільних наук. Загалом електронні бібліотеки «BnF» та «Gallica» сьогодні забезпечують доступ більше, ніж до чотирьох мільйонів документів.

Популярними є також й інші онлайн-бібліотеки та сервіси з електронними безкоштовними книгами. Це такі, як:

-
- Wikisource (URL: <https://fr.wikisource.org/wiki/Wikisource:Accueil>) — безкоштовна бібліотека, в якій налічується більше, ніж 250 000 текстів;
  - ABU: Універсальна бібліотека, що містить 288 електронних текстів 101 автора (URL: <http://abu.cnam.fr/BIB/>);
  - Електронні книги для Ereader (ex Palm Reader) (URL: <http://litteratureaemporter.free.fr/>) абсолютно безкоштовні та перебувають у відкритому доступі.

Окремо слід розповісти про проект з продажу електронних книг, розроблений у Франції — Numilog.com (URL: <https://www.numilog.com/>), який пропонує користувачам значний вибір електронних книг різноманітної тематики. На сайті проекту книги є доступними в різних форматах: Adobe pdf, ePub, mobi, PRC, Microsoft LIT, Numilog.com. Це найбільший дистриб'ютор і ритейлер електронних книг у Франції. На сьогодні в його каталозі представлено більше, ніж 50 тис. видань, середня вартість яких становить 5–15 євро. Звісно, зазначений вище перелік цифрових бібліотек не є вичерпним, але надані вище посилання є актуальними для використання у життєдіяльності, професійній діяльності чи дозвіллі всім поціновувачам і шанувальникам книг.

Також, резюмуючи, треба зазначити, що онлайн бібліотеки є важливим та необхідним елементом світової культурно-інформаційної інфраструктури, адаптація яких до цифрового медіасередовища стає необхідністю та потужним шансом як для особистого розвитку, так і для розвитку Нової української школи, об'єднаних територіальних громад [4], цифрового суспільства в умовах безперервного розширення інформаційного простору знань.

ЛІТЕРАТУРА:

---

1. Кочеткова А. 2009. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:09xx33Thv68J:ftp://ftp.mao.kiev.ua/pub/journals/svitogliad/svit-2009-20-6/svit-2009-20-6-68_kochetkova.pdf&cd=1&hl=uk&ct=clnk&gl=ua.
2. Кремень В.Г. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / В.Г. Кремень; Нац. акад. пед. наук України; [редкол.: В.Г. Кремень (голова), В.І. Луговий (заст. голови), А.М. Гуржій (заст. голови), О.Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В.Г. Кременя. Київ: Пед. думка, 2016. 448 с.

3. Украинский календарь. Calendarium.com.ua. 2019. URL: http://www.calendarium.com.ua/vseukrainskii_den_bibliotek.
4. Kalinina, L. M. (2017). Management of a new Ukrainian school. *Dyrektor shkoly* (School Director). № 1–2 (793–794). p. 12–21.

